

TAKÁCS TIBOR

A Weidemann-ügy, 1961

Sport, hatalom és állambiztonság a korai Kádár-korszakban

1961. november 2-án a népi demokratikus államrend elleni izgatás és más bűncselekmények elkövetésének gyanújával letartóztatták Weidemann Károlyt, a Ferencvárosi Torna Club elnökhelyettesét, az egyesület MSZMP alapszervezetének titkárát. A férfit több dologgal is gyanúsították: 1945 előtt különböző jobboldali és szélsőjobboldali pártok tagja, nyilas és németbarát meggyőződésű volt, leventeoktatóként tevékenykedett, részt vett zsidók kizárásában a sportszervezetekből, a lakásán „fasiszta” és „ellenforradalmi” sajtótermékeket és iratokat tárolt, amelyekhez a látogatói is szabadon hozzáférhettek, a pártra és annak vezetőire ellenséges, gúnyos kijelentéseket tett. Egy az elfogása után két héttel készült rendőrségi jelentés első mondata azonban arról árulkodik, hogy a klubvezető-párttitkár letartóztatásának fő oka más lehetett: „A Budapesti Rendőr-főkapitányság Politikai Nyomozó Osztály[a] adatai alapján 1961. november 2-án nyomozást rendeltünk el a Ferencvárosi Torna Klubban [így!] folytatott ellenséges tevékenység ügyében.”¹

Weidemann Károly személyében tehát voltaképpen az FTC került a vádlottak padjára. Ügye ezért alkalmasnak tűnik a kommunista hatalom (elsősorban a politikai rendőrség) és a Ferencváros közötti viszony vizsgálatára. E viszony *genealógiájának* a felfejtése, annak elemzése, hogy miként (és miért) vált a Fradi mind a szurkolók, mind a hatalom képviselői szemében a rendszerrel való szembenállás egyik szimbólumává, túlmutat e tanulmány keretein. A Weidemann-ügy elemzésével csupán annak fő jellemzőit kívánom előadni, azt, hogy miként kezelte a „politika” az FTC-t és általában a sportot (elsősorban a labdarúgást) a Kádár-korszak elején.

Az 1956-os forradalom elsöpörte a sztálinista sportirányítás 1949–1951-ben szovjet mintára kiépített rendszerét, amelyet a kádári vezetés is csak részben állított vissza. Újból létrehozták a teljes hazai sportéletet irányító és felügyelő hatóságot (a Magyar Testnevelési és Sporthivatalt [MTSH], majd Tanácsot [MTST]), ugyanakkor a szakszervezetek, minisztériumok és fegyveres testületek ellenőrzése alatt álló országos sportegyesületeket feloszlatták, és az azokban működő sportkörök önállóan működhettek tovább – természetesen ezután is valamely „bázisszerv” felügyelete alatt. A Rákosi-korszaktól való szimbolikus elhatárolódás jegyében több egyesület visszakaphatta régi nevét és színeit. Az FTC 1949 után az élelmiszeripari dolgozók szakszervezete (ÉDOSZ) Kinizsiről elnevezett egyesületének budapesti sportköre lett, színeit zöld-fehérről piros-fehérre cserélték, legjobb sportolói (főleg a labdarúgókat) és edzőit pedig hatalmi szóval a rendszer kegyeltjeinek tekintett csapatokhoz, mindenekelőtt a Honvédhoz vezényelték. Az 1956-os forradalom napjaiban a klub visszavette korábbi nevét és színeit, amelyeket a forradalom leverése után is megtarthatott.

¹ Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltára (a továbbiakban: ÁBTL). 3.1.9. V-147359/3. 119–121. Jelentés Weidemann Károly ügyében, 1961. november 18.

A hatalom változó hozzáállását mutatja az is, hogy immáron nem kellett lemondania legjobb játékosairól, és az FTC a hatvanas években többször bajnokságot is „nyerhetett”.

A rendszer politikai erőszak szervei azonban nem feltétlenül követték a (sport)politikában bekövetkező változásokat. Számukra a Ferencváros továbbra is elsősorban „reakciós” és „fasiszta” elemek gyűjtőhelye volt, és ennek megfelelően kezelték a klubot. „Az FTC-ben 1945 óta folyik az izgatás, tüntetések, botrányok kísérik az FTC sportmérkőzéseit” – olvasható a Weidemann Károly elleni nyomozás során keletkezett egyik vizsgálati tervben.² „Kutyából nem lesz szalonna” – hangoztatták a belügyi szervek beosztottai még 1960 őszén is, bizonyosságot téve arról, mennyire nem tudják követni a pártvezetésnek az „osztályszövetség kiszélesítésére” irányuló törekvéseit. Emellett a megelőzés helyett még mindig az „odacsapásra” helyezték a hangsúlyt: „Pl. a karhatalomnál alig várják, hogy a múltkorai Fradimeccshez hasonló akció legyen.”³ Sokatmondó a BRFK Politikai Nyomozó Osztálya vezetőjének a „belső reakció” elleni munkáról 1961 közepén hozott parancsa is, amely a sport területén egyetlen előírást tartalmazott: „Tovább kell folytatni a [ferencvárosi] B-közép területén tevékenykedő ellenséges erők felderítését és leleplezését.”⁴ A fennmaradt ügynök-dossziék is arról árulkodnak, hogy az állambiztonság az ötvenes évek végén és a hatvanas évek elején rutinszerűen jelen volt az FTC mérkőzésein.

A karhatalommal kapcsolatos fenti megjegyzés az 1959 decemberében vagy – és ez a valószínűbb – az 1960 szeptemberében a Népstadionban megrendezett FTC–MTK mérkőzést követő utcai megmozdulásokra, illetve az ez által kiváltott rendőrségi fellépésre utalhat. A történeletről a korabeli közvélemény nem értesülhetett. A sportnapilap csak annyit közölt, hogy a durva játék miatt „nagy izgalom uralkodott a játéktéren és a nézőtéren”, pedig „ez a két kitűnő csapat, ez a 22 lelkes és jó képességű játékos azt is megérdemelné, hogy végleg elmaradjon a közönség kicsi, de annál hangosabb csoportjának durva hangorkánja, amely ezúttal is nem egyszer zavarta a gyepen küzdőket”.⁵ A „durva hangorkánról” ennél többet a fővárosi politikai rendőrség által foglalkoztatott hálózati személyek jelentéséből tudhatunk meg. A „Bakos Miklós” fedőnevű ügynök beszámolója szerint az 1959. december 6-i FTC–MTK találkozáson ferencvárosi drukkerok egy csoportja „a pályán történt sportszerűtlen jeleket, vélt vagy valós játékvezetői hibákat kihasználva bekiabálásokkal, sértegetésekkel izgató hangulatot” idézett elő. A meccs után mintegy 300–400 szurkoló az öltözők kijáratánál „erős antiszemita kijelentésekkel fűszerezve” szidalmazta a hazai sportvezetőket; a tömeget végül a rendőrség erőszakkal szorította ki a Népstadion területéről. Az ügynök sajnálkozva állapította meg, hogy az eseményekben részt vevő fiatalok nem ismerték fel, hogy felelőtlen módon egy „fasiszta provokációban vettek részt”. Tartótisztje szintén „fasiszta megnyilvánulásnak” értelmezte a történeteket, amely nem spontán módon robbant ki, hanem azt „az FTC drukertáborában meghűződő huligán fasiszta elemek” szervezték meg.⁶

² ÁBTL 3.1.9. V-147359/1. 35–39. Intézkedési terv az FTC B-közép fasiszta jellegű tevékenységének felderítésére, 1961. november 27.

³ Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára (a továbbiakban: MNL OL) M-KS 288. f. 22/1960/1. ő. e. Feljegyzés a fegyveres testületek agitprop osztályvezetőivel folytatott tanácskozásról, 1960. november 18.

⁴ ÁBTL 1.12.2. 221-2/8/1961. A Budapesti Rendőr-főkapitányság Politikai Nyomozó Osztály vezetőjének 8. sz. utasítása, 1961. június 5.

⁵ Népsport, 1959. december 7. 1., Népsport, 1959. december 8. 3.

⁶ ÁBTL 3.1.2. M-34523. 322. „Bakos Miklós” ügynök jelentése, 1959. december 9. A rendőrség számíthatott a provokációra, tartótisztje ugyanis már eleve azzal küldte ki „Bakos”-t a meccsre, hogy „figyelje meg, kik a hangadók, illetve uszítók”. Uo. 314–315. „Bakos Miklós” ügynök jelentése, 1959. december 7.

A zöld-fehér drukkerek egy része antiszemita kijelentéseket tett a két együttes 1960. szeptember 17-i mérkőzésén is. „Molnár Ferenc” informátor egy négytagú csoportot látott, amely az MTK egyik játékosának kiállítását akképpen kommentálta: „...úgy kell a rohadt zsidóknak, végre emberükre találtak a bíróban, ilyen bíró kell nekünk.”⁷ „Bakos Miklós” a meccs vége felé arra lett figyelmes, hogy egy ritkás, ősz hajú férfi, aki már az 1959. decemberi meccsen is „uszította” a fiatalokat, olyan jelszavakat vezényelt a fiatal szurkolóknak, mint: „Fiúk, égnék a libások”. Az ügynök tudatos, sunyi provokátorként jelenítette meg az illetőt: „Villámgyorsan mozgott. Egy-egy mondat után már furakodott tovább.” A meccs után a ferencvárosi szurkolók a Thököly úton vonultak fel, és olyan jelszavakat skandáltak, mint „Ferencváros–Izrael 4–1”. A tartótiszt ez esetben is úgy látta, hogy a „tüntetésre” nem spontán módon került sor, hanem egy mind szervezettebb szurkolói csoport készítette azt elő.⁸

Weidemann Károly saját meghurcolását a fenti balhéknak tulajdonította. Elfogása után zárkatársának arról beszélt, „letartóztatása onnan indult ki, hogy 1960-ban volt egy FTC és MTK meccs, a futballmeccs után volt az MTK-ellenes tüntetés, és utána Marosán elvtárs utasította az itteni politikai nyomozó osztályt arra, hogy vizsgálják ki, hogy ki szervezte a tüntetést. Marosán elvtárs ennek a kivizsgálására 6 hónapot adott, azonban a 6 hónap alatt nem tudták kivizsgálni, és meghosszabbította Marosán elvtárs 1 évre, és most már letelt a határidő, és őt is letartóztatták, hogy a vizsgálók valamit fel tudjanak mutatni.” Weidemann szerint a volt péklegény és ennek megfelelően ÉDOSZ-tag pártvezető nem érezte magáénak szakszervezete csapatát, ugyanis olyan megjegyzést tett, hogy Marosán „már gyermekkorára óta »batus«”, azaz MTK-szurkoló.⁹

Azt nem tudni, hogy Marosán György fent említett utasítására sor került-e, annyi azonban biztos, hogy az 1960-as rendbontás felkeltette a fővárosi pártvezetés figyelmét. Az MSZMP Budapesti Végrehajtó Bizottsága (VB) 1960. október 24-i ülésén szóvá is tették, hogy a művelődéspolitikai irányelveknek a testnevelés és sport területén való érvényesítéséről szóló (egy héttel korábban készített) jelentés nem foglalkozik a Fradival. Pedig az „egy nagyon komoly politikai probléma”, ugyanis – mint azt a két nyílt tüntetés is mutatja – „a Ferencvárosnak nagy sporttradíciói vannak, és az osztályellenség ezt kihasználja”. Vitázójában Gáspár Sándor, a fővárosi pártbizottság vezetője elismerte, hogy valamit kezdeni kell az FTC-vel. Elképzelése szerint a megoldást az jelentené, ha középszerűvé tennék a klubot. („Összmunkára van szükség ebben a felső vezetőkötől kezdve, okos politikai munkával a sportkörben dolgozó kommunistákkal együtt ki kell gondolni a módot erre.”) A VB ennek megfelelően úgy határozott, hogy miután az „egyesület szétszedésének múltban alkalmazott módszerei nem váltak be”, a „sportclub értékeit átmentve az egésztestű szintre kell helyezni, az ott dolgozó kommunistákkal egyetértésben, hosszútávlati, szisztematikus munkával”.¹⁰

⁷ ÁBTL 3.1.2. M-32534. 100–101. „Molnár Ferenc” informátor jelentése, 1960. szeptember 19.

⁸ ÁBTL 3.1.2. M-34523/1. 123–126. „Bakos Miklós” ügynök jelentése, 1960. szeptember 19. Uo. 129–132. „Bakos Miklós” ügynök jelentése, 1960. szeptember 22. Uo. 157–162. „Bakos Miklós” ügynök jelentése, 1960. október 3. Uo. 193. „Bakos Miklós” ügynök jelentése, 1960. november 11.

⁹ ÁBTL V-147395/3. 143. Szücs Lajos fogdaügynök jelentése, 1961. november 29.

¹⁰ Budapest Főváros Levéltára (a továbbiakban: BFL) XXXV. 1. a. 4/87. ó. e. Jegyzőkönyv az Magyar Szocialista Munkáspárt Budapesti Végrehajtó Bizottsága üléséről, 1960. október 24. Uo. Jelentés „Az MSZMP művelődéspolitikai irányelveinek értelmezése a testnevelési és sportmozgalomban” című tézisek végrehajtásának állásáról, 1960. október 18.

A határozatnak megfelelően egy intézkedési tervet is kidolgoztak, amely – a szokásos üres frázisok mellett, mint a klub szakszervezeti jellegének erősítése, az erkölcsi–politikai nevelőmunka javítása, a vezetés megerősítése stb. – a „középszerűsítést” a Fradi-kultusz és a Fradi-mítosz elleni lépésekkel kívánta megvalósítani. A sajtóban ritkítani kellett a Ferencvárossal kapcsolatos híradásokat (leállították az ún. „Fradi-tablókat”), vissza kellett szorítani a kultusz olyan megnyilvánulási formáit, mint a Fradi-babák és a Fradi-csokoládé, de Karinthy Ferenc *Ferencvárosi szív* című novelláskötetének esetleges újrakiadását is meg kellett gátolni. Előírták azt is, hogy a klub „semmiképp nem kerülhet előnyösebb helyzetbe a többi sportegyesülettel szemben”, ezért felül kellett vizsgálni az FTC állami és szakszervezeti támogatásának a mértékét, illetve a fővárosi és az országos sportvezetésnek biztosítani kellett, hogy az átigazolásoknál, erősítéseknél a zöld-fehérek ne élvezzenek kiváltságokat. A rendbontások visszaszorítását a szurkolási lehetőségek csökkentésével (a vidéki mérkőzésekre indított különjáratok leállításával, valamint a nézőknek az edzőmérkőzésekről való kitiltásával) kívánták megoldani: „az FTC edzőmérkőzéseket elvinni, a sportpálya kapuit bezárni” – szövelt a tömör verdikt.¹¹ Jól látható, a hatalom, jelen esetben a fővárosi pártvezetés úgy látta, az FTC kiváltságos helyzetet élvez a többi egyesülethez képest, amelyet adminisztratív eszközökkel meg kell szüntetni. Ez az értékelés merőben eltért attól, ahogy a ferencvárosi drukkerék látták csapatuk helyzetét: szerintük hivatalos részről mindig is elnyomták a Fradit.

Az intézkedési terv – bár utalt rá – a rendőri szervek feladatait nem részletezte, így nem tudni, pontosan milyen lépéseket tett vagy kívánt tenni a politikai rendőrség az „FTC-probléma” megoldására, és azt sem, mikor és miként került a képbe Weidemann Károly. Vannak arra utaló jelek, hogy személye – saját feltételezésével ellentétben – már az 1960. őszi Fradi–MTK meccs előtt az állambiztonság célkeresztjébe került. Onódy Lajos, az Étermi és Büfé Vállalat igazgatója, az FTC labdarúgó szakosztályának vezetője 1960 nyarán elmondta „Bakos Miklós”-nak: arról beszélgetett egy régi barátjával a politikai rendőrségről (a nevét az ügynök nem jegyezte meg), hogy a szakosztályokban lefolytatott tisztogatásoknak köszönhetően „az FTC ügyei kezdenek kedvező mederbe tereledni”, már csak Weidemannt kellene az egyesületből eltávolítani. Érkezett is ellene egy feljelentés (Onódy szerint Ujváry László műugrótól), és ennek nyomán valamiféle „folyamat” is megindult a párttitkár ellen, ám szükség volna egy névtelen levélre, amelyben valaki beszámol az ügyvezető viselt dolgairól. Az ügynök elvállalta a levél megírását, tartótisztje azonban megtiltotta neki, hogy bármit is tegyen az ügyben.¹²

A nyomozati iratok szerint is Ujváry László vallomása keltette fel a politikai rendőrség figyelmét az FTC ügyvivője és párttitkára iránt, ám csak 1961 elején, amikor a „Gresham-galeri” felszámolása során a sportolót is elfogták.¹³ Ujváry, valamint a köztörvényes büncselekmények miatt büntetését töltő Harsányi Pál (szintén a Ferencváros sportolója) beszámoltak a Weidemann lakásában található ellenséges sajtótermékekről, képekről és más dokumentumokról. Úgy tűnik, a belügyi szervek pusztán ez alapján arra a feltételezésre jutottak, hogy a párttitkárnak tudomása lehet a ferencvárosi szurkolók által elkövetett ellenséges cselekmények szervezőiről, sőt esetleg ő maga irányítja azokat. A BRFK Politikai Nyomozó Osztálya 3/a és 3/e rendszabályt vezetett be, vagyis a párttitkár hivatali szobáját

¹¹ BFL XXXV. 1. a. 4/87. ó. e. Intézkedési terv (javaslat) az „FTC-probléma” rendezésére, 1960. december 6.

¹² ÁBTL 3.1.2. M-34523/1. 59–60 „Bakos Miklós” ügynök jelentése, 1960. június 25. Vö. uo. 433–434. „Bakos Miklós” fn. ügynök jelentése, 1961. április 24.

¹³ ÁBTL 3.1.9. V-147359/3. 129. Jelentés, 1961. február 10.

és a telefonját is lehallgatták, emellett ügynökök révén is igyekeztek információkat gyűjteni róla.¹⁴ („Bakos Miklós” március 21-én és 22-én írt először részletes jelentést Weidemannról,¹⁵ akit a következő hetekben többször is felkeresett.)

Miről számolt be a két említett sportoló? Ujváry László előadása szerint a Fradi (akkor Budapesti Kinizsi) széthullott szurkológárdáját 1955 tavaszán maga Weidemann szervezte újjá Bauer Miklós, a Baráti Kör vezetőjének segítségével. Ő rendelkezett ugyanis a klubnak járó belépőjegyek felett, „így neki volt egyedül lehetősége arra, hogy a B-közép közönségét kiválogassa”. (Önmagának ellentmondva később azt állította, hogy a jegyekben részesülők névsorát Bauer állította össze.) Ennek eredményeként alakult ki Weidemann körül egy 25–30 fős keménymag, a „törzsgárda”, míg létezett egy „külső gárda” is, amely a párttitkár „üzemi kádereiből” állt, azokból, akiket kapcsolatai révén különböző vállalatoknál helyeztet el. Az ekképpen megszervezett csoport elvi irányítását Weidemann végezte: ő oktatta ki Bauert, hogy a keménymag tagjai hogyan helyezkedjenek el a lelátón (miként szóródjanak szét annak érdekében, hogy hatékonyan befolyásolhassák a tömeghangulatot), és papíron (!) átadta neki a skandalálandó jelszavak listáját (a rigmusok meccsről meccsre változtak, attól függően, ki volt az aktuális ellenfél, ám általában a hazafias érzelmek felkeltése volt a cél). Weidemann közölte azt is, hogy milyen rendőri készültségre kell számítani, és felhívta a figyelmet arra, hogy lebukás esetén a szervezetségről semmit sem szabad elárulni. A szurkolók egy-kéthetente, a nagyobb meccsek előtt összejártak az Üllői úti klubház nagytermében. Ezeket a gyűléseket konspiratív módon szervezték: az edzésekkel egy időben kerítették rájuk sort, amikor amúgy is sokan tartózkodtak ott, így egyesével-kettesével feltűnés nélkül „beszivároghattak” a terembe. Az 50–60 résztvevő olykor este 9–10 óráig is „tanácskozott”, még hozzá nem megengedett dolgokról. (Felvetődik a kérdés: Ujváry honnan tudta ezt, állítása szerint ugyanis egyetlen ilyen összejövetelen sem vett részt.)¹⁶

Bár a vizsgálótiszt értékelése szerint Harsányi Pál is „értékes, felderítő jellegű vallomást tett”,¹⁷ a jegyzőkönyv alapján ő sokkal kevesebb terhelő adattal szolgált, mint Ujváry. Harsányi mindössze az Üllői úti klubház nagytermében lezajlott szurkolói összejövetelekről beszélt, amelyeken tudomása szerint kizárólag sporttal foglalkoztak. Kihallgatója azonban – nyilván Ujváry vallomásának ismeretében – nem elégedett meg ezzel, és nekiszegelte a kérdést: „Az Ön véleménye szerint egy-egy sporttal kapcsolatos probléma kitölthette-e egy ilyen hosszú megbeszélés időtartamát?” Harsányi kacifántos válasszal szolgált: a Fradi edzőmeccsein a sport mellett előbb-utóbb ellenséges politikai kijelentések is elhangoztak, és mivel az összejövetelek közönsége lényegében az edzőmérkőzésekre kilátogatókból tevődött ki, ebből következhetni lehet, hogy miről lehetett szó a teremben. Pár nap múlva Harsányival is elmondatták, hogy a tiszteletjegyek elosztását Weidemann intézte, ami lehetőséget adott arra, hogy az embereit az általa kiszemelt helyekre ültesse. Igaz, ő Ujváryval szemben azt állította, hogy az ingyenjegyek egy helyre szóltak.¹⁸

Weidemann Károly mindeközben nem sokat sejtethetett arról, hogy mi készül ellene. A IX. kerületi pártbizottság 1961 júliusában ugyan kritikákat fogalmazott meg az FTC elnök-

¹⁴ ÁBTL 1.6. II/8. monográfiák. 4/d. kötet. 121/a–121/i. Értékelő-összefoglaló jelentés Weidemann Károly ügyében, 1962. február 16.

¹⁵ ÁBTL 3.1.2. M-34523/1. 377–381. „Bakos Miklós” ügynök jelentése, 1961. március 21. Uo. 383–384. „Bakos Miklós” ügynök jelentése, 1961. március 22.

¹⁶ ÁBTL 3.1.9. V-147359/3. 68–73. Jegyzőkönyv Ujváry László 4. kihallgatásáról, 1961. április 25.

¹⁷ ÁBTL 3.1.9. V-147359/3. 131. Szolgálati jegy, 1961. május 23.

¹⁸ ÁBTL 3.1.9. V-147359/3. 86–91. Jegyzőkönyv Harsányi Pál 1. kihallgatásáról, 1961. május 6. Uo. 92–96. Jegyzőkönyv Harsányi Pál 2. kihallgatásáról, 1961. május 17.

sége és a pártalapszervezet felé, ám végül elfogadta a párttitkár által készített jelentést a klub elmúlt két éves munkájáról. Az előterjesztés egyébként éppenhogy csak érintette az 1959-ben és 1960-ban történt szurkolói rendbontásokat, mintha azokhoz a klubnak semmi köze sem lett volna: „Sportolóink elítélik szurkolóink kicsi, de hangos részének sportszerűtlen, fegyelmezetlen, olykor rendszerünkkel szembehelyezkedő politikai magatartását, míg a becsületes dolgozók jó szándékú, sportszerű lelkesítését szívesen veszik, és ugyancsak sportszerű küzdelemmel igyekeznek azt meghálálni.” Weidemann az ülésen is megjegyezte, hogy „sportolóink utálják a nem szabályos drukkolókat”. A futballmeccseken történtek más formában egyáltalán nem kerültek elő a vita során.¹⁹

Az állambiztonság 1961 októberében úgy látta, elég bizonyíték gyűlt össze az ügy „realizálásához”, vagyis a Weidemann elleni nyílt eljárás megindításához.²⁰ Ehhez azonban szükség volt a legfelső pártvezetés beleegyezésére is. Az MSZMP Titkársága 1961. október 17-i ülésén tárgyalta (és tudomásul vette) az FTC-ben lefolytatott belügyi vizsgálatról szóló jelentést, amely nem kevesebb, mint 45 „reakciós, fasiszta szemléletű, büntetett előéletű”, illetve erkölcstelen életet élő személyt talált az egyesületben. Őket a klub elnökségének el kellett távolítani az FTC-ből. Az egyesület vezetésébe beépült „reakciós elemek” között név szerint egyedül Weidemann Károlyt említették meg, mint „aki a múltban fasiszta szervezetek tagja volt, jelenleg is fasiszta magatartást tanúsít”. Vele kapcsolatban a pártvezetés elrendelte, hogy zárják ki a pártból, és a belügyi szervek vonják őt felelősségre.²¹ A kizárására november 2-án került sor, és erre a napra időzítették elfogását is.²²

Weidemann Károlyt többek között azért tartóztatták le, mert „jelentős része volt az FTC mérkőzéseken lezajlott rendszerellenes tüntetések, provokációk előkészítésében”.²³ Ennek megfelelően már első kihallgatásán megkérdezték tőle, hogy „kik és hogyan szervezték az FTC-rajongás ürügye alatt a fasiszta jellegű, antiszemita megmozdulásokat, tüntetéseket az FTC mérkőzésein”. A volt klubvezető egyértelműen kijelentette, hogy semmit sem tudott ezekről a „provokációkról”.²⁴ Néhány nap múlva ismét eredménytelenül faggatták arról, hogy kik csinálják a balhét a Fradi meccsein. (Ez alkalommal jegyzőkönyvet sem vettek fel az eredménytelennek ítélt kihallgatásról, a zárkatársnak azonban beszámolt róla.)²⁵ Weidemann később is sokat panaszkodott a börtönben arról, hogy az MTK ellen 1960-ban történt tüntetés és a többi botrány szervezőiről faggatják, amiről azonban ő az égvilágon semmit sem tudott.²⁶

¹⁹ BFL XXXV. 14. a. 4/112. ő. e. Jegyzőkönyv az MSZMP IX. kerületi Végrehajtó Bizottsága üléséről, 1961. június 29. Uo. Jelentés az FTC pártalapszervezete és elnöksége kétéves munkájáról, 1961. június 21.

²⁰ ÁBTL 3.1.9. V-147359/1. 19/a–19/b. Jelentés, 1961. október 3.

²¹ MNL OL M-KS 288. f. 7/118. ő. e. Jegyzőkönyv az MSZMP Titkárság üléséről, 1961. október 17.

²² BFL XXXV. 14. a. 4/122. ő. e. Jegyzőkönyv az MSZMP IX. kerületi Végrehajtó Bizottsága üléséről, 1961. november 2. ÁBTL 3.1.9. V-147359/3. 104–105. Operációs terv, 1961. október 30. Uo. 106. Jelentés Weidemann Károly első kihallgatásáról, 1961. november 3.

²³ ÁBTL 3.1.9. V-147359/1. 13. Határozat a nyomozás elrendeléséről, 1961. november 2.

²⁴ ÁBTL 3.1.9. V-147359/1. 46–48. Jegyzőkönyv Weidemann Károly első kihallgatásáról, 1961. november 2.

²⁵ ÁBTL 3.1.9. V-147359/3. 140. Szücs Lajos fogdaügynök jelentése, 1961. november 11. Uo. 124. Napi jelentés, 1961. november 11.

²⁶ ÁBTL 3.1.9. V-147359/3. 150–152. Szücs Lajos fogdaügynök jelentése, 1961. november 24. Uo. 148–149. Szücs Lajos fogdaügynök jelentése, 1961. november 25. Uo. 156–157. Szücs Lajos fogdaügynök jelentése, 1961. december 2.

A nyomozás során Ujváry László és Harsányi Pál megismételték a tavaszi kihallgatásai-
kon elmondottakat,²⁷ a többi tanú azonban vagy semmit sem tudott a Baráti Kör tevékeny-
ségéről, vagy ha igen, akkor éppenséggel azt állították, hogy Weidemann és a szurkolók vi-
szonya kifejezetten ellenséges volt, így nem szervezhette meg őket. Szántó Imre, a Honvéd
(korábban a Fradi) ökölvívóedzője például elmondta, hogy amikor az FTC meccsein azok a
„fasiszta jellegű tüntetések” voltak, amelyekről a lapok is cikkeztek, Weidemann arra pa-
naszkodott, hogy „a csőcselék kellemetlenkedik, és az ő nyakába akarják varrni a tüntetések
ódiumát”.²⁸ Egyedül Páhr Nándor, az Üllői úti sporttelep gondnoka állította azt, hogy a
tüntetések előkészítésében szerepe lehetett a Baráti Körnek, „mert ez volt az a szerv, ame-
lyik rendszeresen ülésezett, és szervezeten tevékenykedett”. Majd mintegy mellékesen
megjegyezte, hogy a Kör részéről Krausz Sándor és Bauer Miklós tartotta a kapcsolatot
Weidemann Károllyal, ezzel azt sugallva, hogy végső soron ez utóbbi felelős a rendbontáso-
kért.²⁹ Ez bizonyítéknak még mindig kevés volt – ám a nyomozók nem adták fel.

Noha az eljárás egyik fő célja kezdettől fogva Weidemann szerepének megállapítása volt
a B-közép botrányainak szervezésében,³⁰ november végén a nyomozás fő irányát kifejezet-
ten „az FTC-ben folyó fasiszta tevékenység” felderítésében jelölték ki. Az intézkedési terv
szerint „igen sok jel” mutatott arra, hogy a Fradi mérkőzéseit 1945 óta kísérő tüntetéseket,
botrányokat „valami szervezett erő irányítja”. A titkos eszközökkel szerzett információk
szerint Weidemann Károlynak szerepe volt a fenti megmozdulások irányításában. (Meg-
jegyzem, alig három hónappal később elismerték, hogy az operatív ellenőrzés során nem
kerültek elő olyan adatok, amelyek megerősítették volna az Ujváry László és Harsányi Pál
által elmondottakat, így gyakorlatilag az ő vallomásaik szolgáltak az egyedüli bizonyíték-
kul.³¹) A gyanúsítás megalapozása érdekében 26 tanút kívántak meghallgatni, a Baráti Kör
tagjait, szervezőit, valamint a klub volt és jelenlegi vezetőit és alkalmazottait. Főleg ez
utóbbiakról, de még inkább azokról vártak használható vallomásokat, akik hálózati sze-
mélyként már addig is segítették az állambiztonság munkáját.³²

Az intézkedési tervnek megfelelően november 29. és december 15. között végül 25 em-
bert hallgattak ki „az FTC szurkológárdájában megbúvó népidemokrácia-ellenes, ellensé-
ges magatartású személyekkel kapcsolatban”. (Vagyis a jegyzőkönyveket formálisan nem
Weidemann Károly ügyében vették fel.) Ám a „nyomozás a nyomozásban” olyannyira nem
hozta meg a várt eredményt, hogy még a ferencvárosi szurkolók ellenséges politikai meg-
nyilvánulásait sem sikerült dokumentálni. A tanúk legfeljebb olyasmint hallottak bizonyos
drukkerek részéről, hogy a csapatot elnyomják, az FTC-nek ebben a rendszerben nincs jö-
vője, csak egy másik rendszerben lenne. Majdnem mindenki beszámolt a lelátókon elhang-
zó durva kifejezésekről is, amelyekkel az ellenfeleket szidalmazták: az MTK-t „libások”, az
Újpesti Dózsát „gyilkosok”, a Vasast és más csapatokat „csürhe” jelzőkkel illették. Azt
azonban egyik tanú sem tudta megmondani, személy szerint kik tettek ilyen kijelentéseket:

²⁷ ÁBTL 3.1.9. V-147359/1. 151–161. Ujváry László tanúkihallgatási jegyzőkönyve, 1961. november 18.
Uo. 162–165. Harsányi Pál tanúkihallgatási jegyzőkönyve, 1961. november 21.

²⁸ ÁBTL 3.1.9. V-147359/1. 145–147. Szántó Imre tanúkihallgatási jegyzőkönyve, 1961. november 14.

²⁹ BFL XXV. 4. f. 9307/1962. 177–179. Páhr Nándor tanúkihallgatási jegyzőkönyve, 1961. november
24.

³⁰ ÁBTL 3.1.9. V-147359/3. 119–121. Jelentés Weidemann Károly ügyében, 1961. november 18.

³¹ ÁBTL 1.6. II/8. monográfiák. 4/d. kötet. 121/a–121/i. Értékelő-összefoglaló jelentés Weidemann
Károly ügyében, 1962. február 16.

³² ÁBTL 3.1.9. V-147359/1. 35–39. Intézkedési terv az FTC B-közép fasiszta jellegű tevékenységének
felderítésére, 1961. november 27.

sokak szerint a B-középben hallatszottak ilyen hangok, míg a B-közép tagjai szerint csak a közējük furakodott ismeretlenek viselkedtek meg nem engedhető módon.

A nyomozók a ferencvárosi drukkerok minden cselekedetét igyekeztek ellenséges politikai körök céljaival összefüggésbe hozni. Többeket is megkérdeztek a még 1957-ben rendezett Fradi-karnevárlól és az ugyancsak 1957-ben pár lapszámot megélt Fradi Híradóról is, ám kiderült, hogy mindkettőt hivatalosan engedélyezték. A politikai rendőrség a fradista identitás bárminemű megnyilvánulása mögött ellenséges politikai szándékot sejtett, amit jól jeleztek az olyan kérdések, hogy mi volt a zöld-fehér zászló szerepe az indulatok felkorbácsolásában, vagy milyen célt szolgáltak a meccseken árusított zöld-fehér sapkák és zászlócskák. A tanúk azonban legfeljebb találgathattak a kihallgatói sugalmazásnak megfelelően, de a többség nem talált összefüggést a rendbontások és a zöld-fehér szín között.

A kihallgatokat leginkább az FTC Baráti Kör hétfői összejövetelei érdekelték. Láthattuk, hogy ezeket Ujváry konspirált összejövetelekként írta le, ám a többi tanú szerint engedélyezett rendezvényekről volt szó, amelyeken kizárólag sporttal foglalkoztak: meghívott előadók, többnyire a klub versenyzői, edzői tartottak beszámolót, majd beszélgettek a jelenlévőkkel; végezetül felhívták a drukkerok figyelmét az FTC különböző csapatainak mérkőzéseire, hogy minél nagyobb számban jelenjenek meg azokon. Ám a nyomozók ebben is az ellenséges erők szervező munkáját látták, és leginkább az izgatta őket, hogy a futballmeccsekre a Baráti Kör tagjai sokszor együtt vették meg a belépőket. A sportpályákon természetesnek számító tett (férfiak egy csoportja közösen szeretne megnézni egy találkozót) állambiztonsági túlértelmezését egy példával szeretném illusztrálni. Az egyik szurkolótól megkérdezték, hogy kik szervezték és irányították az ellenséges hangulatkeltést a Ferencváros meccsein, majd miután erre semmit sem tudott felelni, arról faggatták, hogy kik tömörítették egy helyre az FTC szurkolóit. A tanú azt válaszolta, hogy a Baráti Kör vezetői vagy mások (esetenként maga a tanú is) vásárolt több jegyet egy helyre. A kérdésre, hogy vajon mi volt a céljuk a szurkolók tömörítésével, a tanú mi mást is felelhetett volna, mint azt, hogy együtt biztassák a csapatot. Hozzátette azonban, hogy mások céljairól nem tud, amiből akár azt is ki lehetett olvasni, hogy a B-közép vezetőit esetleg más célok mozgathatták. A nyomozók azonban nem elégedtek meg ennyivel, ők közvetlenebb kapcsolatot kerestek a szurkolók tömörítése és az ellenséges hangulat kialakulása között, a tanú azonban ennél többet nem tudott mondani.³³

Az egyetlen bizonyítékot, hogy a – Weidemann is magában tudó – klubvezetés törekedett arra, hogy a B-közép tagjai együtt jelenjenek meg a meccseken, Buruncz János, az ÉDOSZ sportfelelőse szolgáltatta, aki 1953 és 1956 között a Kinizsi elnökhelyettese volt. Vallomása mégsem támasztotta alá a nyomozati preconcepciót, ugyanis Buruncz szerint a vezetés a problémás szurkolók tömörítésével éppen azt kívánta elérni, hogy a drukkerok megfelelő magatartást tanúsítsanak.³⁴ Weidemann Károlynak a szurkolók megszervezésében és a rendbontásokban betöltött szerepét azért sem sikerült bizonyítani, mert az újabb tanúvallomások is arról számoltak be, hogy közte és a Baráti Kör között enyhén szólva nem volt harmonikus a viszony. Az ügyvezető többször is kijelentette, hogy „utálja ezt a bandát”,³⁵ a futballmeccseken pedig folyton azon aggodalmaskodott, hogy bárcsak már simán

³³ ÁBTL 3.1.9. V-147359/2. 169–172. Nyiri Attila tanúkihallgatási jegyzőkönyve, 1961. december 6.

³⁴ ÁBTL 3.1.9. V-147359/2. 173–177. Buruncz János tanúkihallgatási jegyzőkönyve, 1961. december 15.

³⁵ ÁBTL 3.1.9. V-147359/2. 28–34. Buncsics Mihály tanúkihallgatási jegyzőkönyve, 1961. december 4.

túl lennének az egészen, és végül támogatta „a Bauer Miklós féle tevékenység”, azaz a Baráti Kör felszámolását.³⁶

Bauer Miklós, a Baráti Kör volt elnöke megerősítette, hogy nem volt kapcsolatuk a klubvezetéssel, 1956 után a vezetés részéről teljesen megszűnt a Baráti Kör ellenőrzése, ami hozzájárult a nyílt „ellenforradalmi” hangok megjelenéséhez a B-középbén. A körülményekről többször is tájékoztatta Weidemannt, ő azonban nem volt hajlandó tudomást venni a helyzetről. A vizsgálótiszt nem elégedett meg azzal, hogy a párttitkár csupán passzivitásával járult hozzá az ellenséges hangulat kialakulásához, és a B-középnek adott konkrét utasításokról érdeklődött, ám Bauer határozottan tagadta, hogy ilyenekre sor került volna. Legfeljebb annyi „segítséget” nyújtott nekik, hogy alkalmanként felhívta a figyelmüket a fokozott rendőri készenlétre. Bauer szerint Weidemann 1957 végén azért pakolta ki a Baráti Kört az Üllői úti klubházból, mert sokallta a kért segítséget. Onódy Lajoshoz küldte őket, hogy kérjenek tőle helyiséget; 1958 elején egyszer össze is jöttek a Baross kávéházban, de a rendőség rajtuk ütött, a Baráti Kör pedig ezzel megszűnt.³⁷ (A Kör elnökségének egy másik tagja nem kifejezetten Weidemannt, hanem az egyesület teljes vezetését hibáztatta azért, mert semmiféle segítséget sem nyújtottak „a huligán ellenséges elemek” leszerelésére, a sportszerű szurkolás biztosítására.³⁸)

Weidemann Károly maga is elmondta, hogy semmilyen kapcsolatot nem tartott a B-középpel, sohasem érdekelte őt ez a „csoportosulás”, és „kölcsonös unszimpátia” volt köztük. Tudott a Baráti Kör hétfői összejöveteleiről, azokat – a szurkolók nevelése érdekében – 1951-ben a Kinizsi vezetése és a fővárosi sporthatóság kezdeményezte. Weidemann soha nem tapasztalt ellenséges politikai megnyilvánulást a ferencvárosi drukkerek részéről, amit annak tulajdonított, hogy a mérkőzéseken nem a szurkolók, hanem a vezetők és újságírók körében tartózkodott. Néhányszor persze fülébe jutott, hogy fradisták nem megengedhető kijelentéseket tettek, és amikor komolyabb rendbontás tervéről értesült, azonnal intézkedett. Visszautasította Bauer Miklós és Ujváry László állítását, miszerint ő tudott volna a B-középbén elhangzó rendszerellenes megnyilvánulásokról, és hogy figyelmeztette volna a szurkolókat a fokozott rendőri jelenlétre vagy a lelátón helyet foglaló nyomozókra.³⁹

Az ügy vizsgálója, Erdős Béla őrnagy december elején kénytelen volt elismerni, hogy az FTC meccsein történt rendbontások szervezőit, eszmei irányítóit nem sikerült felderíteni. Egy odavetett megjegyzése („ha voltak ilyenek”) alapján mintha már nem is lett volna annyira biztos, hogy azok a szervezők és irányítók léteztek egyáltalán. A drukkerek szervezettségére vonatkozóan egyetlen dolgot sikerült „bizonyítani”: a hétfői értekezleteken megbeszélték, hogy melyik mérkőzésre mennek ki legközelebb, és közösen vásárolták meg a belépőt a futballcsapat mérkőzéseire, így a Baráti Kör tagjai egy tömbben tudtak „tömörülni”. Az őrnagy szerint a vizsgálat kudarcának oka abban keresendő, hogy 1958-ban „minden előzetes operatív munka nélkül” oszlatták fel a Baráti Kört, rendőri intézkedésekkel szétverték a lelátókon az ellenséges csoportokat, így a hangadók már nem is járnak mérkőzésekre.

³⁶ ÁBTL 3.1.9. V-147359/2. 183–187. Eperjesi Ervin tanúkihallgatási jegyzőkönyve, 1961. december 15.

³⁷ ÁBTL 3.1.9. V-147359/1. 173–176. Bauer Miklós tanúkihallgatási jegyzőkönyve, 1961. november 29. Uo. 177–184. Bauer Miklós tanúkihallgatási jegyzőkönyve, 1961. december 5.

³⁸ ÁBTL 3.1.9. V-147359/2. 88–93. Dancs Károly tanúkihallgatási jegyzőkönyve, 1961. december 6.

³⁹ ÁBTL 3.1.9. V-147359/1. 71–77. Jegyzőkönyv Weidemann Károly 7. kihallgatásáról, 1961. december 15. Vö. ÁBTL 3.1.9. V-147359/3. 133. Kihallgatási terv Weidemann Károly 7. kihallgatására, 1961. december 15.

Miután nem sikerült bizonyítani, hogy Weidemann Károly irányította volna a ferencvárosi szurkolókat, Erdős megváltoztatta a koncepciót, és immár azzal vádolta, hogy párttitkárként nem lépett fel a B-középben jelentkező káros jelenségek ellen, és ezzel passzív segítséget nyújtott az ellenséges tevékenységhez. Már nem az volt a baj, hogy egy fasiszta csoportosulás irányított, hanem az, hogy távol maradt attól, sőt, ő maga nevezte „fasiszta bandának” a Baráti Kört, „amivel azt érte el, hogy a néhány becsületes ember, aki eddig látogatta a B. K.-értekezleteket, távol tartotta magát ettől a csoportosulástól, így a B. K. szabad területe lett az ellenséges tevékenységnek”. Talán említeni sem érdemes, hogy ezt az elképesztő logikájú következtetést (a B-közép azért vált „fasisztává”, mert a párttitkár annak nevezte) egyetlen tanúvallomás sem támasztotta alá. A nyomozás emellett arra az eredményre jutott, hogy a ferencvárosi szurkolók körében általánosan elterjedt vélemény, miszerint a klubot elnyomják, nem spontán módon alakult ki, hanem Weidemann 1951 és 1955 között bokszmecceken tett durva kirohanásai óta van napirenden. Az FTC elnyomottságáról szóló jelszó alkalmas arra, hogy szurkolás ürügyén ellenséges hangulatot teremtsenek vele, közvetve tehát mégiscsak Weidemann Károly okolható az FTC mérkőzéseiben kiobbant nyílt tüntetésekért, amelyek során antiszemita és más ellenséges kijelentések is elhangzottak.⁴⁰

A megváltozott vizsgálati koncepciónak megfelelően a nyomozást lezáró határozatban szó sem esik a ferencvárosi szurkolókról és az általuk elkövetett rendbontásokról.⁴¹ Az FTC-ben zajló ellenséges tevékenység kapcsán felvett 26 tanúvallomásból az ügyészségnek, majd a bíróságnak megküldött anyagba is mindössze hat került be (az ezeken kívül készített 32 tanúkihallgatási jegyzőkönyvből 25-öt küldtek tovább), és ezekből is csak Bauer Miklós két vallomása szólt kifejezetten a B-középről.⁴² Ennek ellenére Weidemann Károly az ügyészség előtt sokat beszélt a Baráti Körről. Miután vallomását folyamatos szöveggént rögzítették, nem tudni, hogy az ügyész kérdezte-e erről, vagy – helyzetéből adódóan – a vádlott nem érezte, hogy a szurkolókkal kapcsolatos problémák jelentőségüket veszítették az elene folyó eljárásban.⁴³ A vádirat mindenesetre a belügyi verziónál aktívabb szerepet tulajdonított Weidemannnak. Eszerint ugyanis a Baráti Kör mint „a sportclub szurkolóinak fasiszta szervezete” a különböző mérkőzéseken „botrányos magatartást tanúsított, ellenforradalmi jelszavakat kiabált, nyíltan tüntetett a népi demokratikus államrend ellen”. A vezetője, Bauer Miklós rendszeresen tájékoztatta az előkészületekről Weidemannt, ő azonban minden esetben elhárította a közbelépést – a megfogalmazás alapján úgy tűnik, mintha a párttitkár hallgatólagosan tudomásul vette volna az ellenséges akciók megszervezését.⁴⁴

Az ügyészség által a bírósági tárgyalásra idézendő tíz tanú közül már csak Bauer Miklós volt az, akit eredetileg a Baráti Kör miatt hallgattak meg. Egy másik tanúhoz hasonlóan azonban ő sem jelent meg a Fővárosi Bíróság előtt; mivel mindkettejüket hálózati személy-

⁴⁰ ÁBTL 3.1.9. V-147359/3. 110–112. Jelentés Weidemann Károly (FTC) ügyében, 1961. december 9. Vö. Uo. 113–115. Jelentés Weidemann Károly ügyében, 1961. december 11.

⁴¹ ÁBTL 3.1.9. V-147359/3. 191. Határozat a nyomozás befejezéséről, 1962. január 15. Lásd még: ÁBTL 1.6. II/8. monográfiák. 4/d. kötet. 113–116. Javaslat Weidemann Károly ügyének lezárására, 1962. január 11. Uo. 121/a–121/i. Értékelő-összefoglaló jelentés Weidemann Károly ügyében, 1962. február 16.

⁴² BFL XXV. 60. e. 04/1962. 5–258. 10-52551/1961. Vizsgálati dosszié Weidemann Károly terhelt ügyében.

⁴³ BFL XXV. 60. e. 04/1962. 31–33. Tük. 04/1962. Jegyzőkönyv Weidemann Károly gyanúsított kihallgatásáról, 1962. február 20.

⁴⁴ BFL XXV. 60. e. 04/1962. 7–9. Tük. B. 04/1962. Vádirat Weidemann Károly ellen, 1962. február 23.

ként tartották nyilván, ennek oka bizonyára az volt, hogy – lebukásukat elkerülendő – az állambiztonság kivonta embereit az eljárásból. Ennek is köszönhető, hogy a tárgyalás során a szurkolói rendbontások és a B-közép ügyei alig kerültek szóba, jóformán csak Ujváry László és Harsányi Pál tett azokról említést (a nyomozati vallomásukhoz hasonlóan).⁴⁵ Az 1962. április 12-én meghozott elsőfokú ítélet tényállásába ugyan bekerült, hogy a vádlott „eltúrte”, hogy az FTC Baráti Körébe, melynek „tagjai nagy részben becsületes, demokratikus és sportszerető emberek”, befurakodjanak fasiszta elemek, akikről tudta, hogy irányítói a mérkőzések alatti és utáni tüntetéseknek, a rendbontásokhoz való aktív vagy passzív segítségnyújtás vádjá alól azonban gyakorlatilag felmentették. A bíróság elfogadta Weidemann védekezését, miszerint nem állt módjában elejét venni a rendzavarásoknak, hiszen „egyetlen sportvezető sem tudja megakadályozni, hogy fasiszta egyének sportrendezvényeket kihasználva provokációkat kövessenek el”. Azért sikerült kapcsolatot teremteni Weidemann és a drukkerok ellenséges kijelentései között. Az ítélet szerint a vádlott az MTK csapatát libásoknak és batusoknak nevezte, „mint ahogy ezt az FTC egyes fasiszta szurkolói szokták nevezni”, illetve széles körben hangzott, hogy a kormányzat elnyomja a Fradit, ami alapot adott „a politikailag kellően nem érett szurkolótábornak, hogy ellenségesen viselkedjenek a népi demokratikus rendszerrel szemben”. (Azt tehát már nem állították, hogy ő lett volna az ilyen jellegű kijelentések ősforrása.)⁴⁶

A jogerős ítéletet meghozó Legfelsőbb Bíróság már csak azt látta bizonyítottnak, hogy Weidemann többek előtt, de csak egy alkalommal (tehát nem „a legszélesebb körökben” és „állandóan”, mint első fokon megállapították) tett olyan kijelentést, hogy könnyű a Vasasnak, míg az FTC-nek nehéz a helyzete, mert elnyomják őket (így általában, tehát a kormányzatra nem utalt), ám úgy ítélték meg, ez, továbbá az MTK-ra tett megjegyzése sem minősül izgatásnak. A másodfokú bíróság emellett a tényállásból is kivette a vádlottnak a B-középpel kapcsolatos magatartására vonatkozó megállapításokat. Weidemann Károlyt az 1945 előtti jobboldali múltja, a pártra tett drasztikus (állításai és a tanúk többsége szerint is humorosnak szánt) kijelentései, illetve a lakásán tárolt, ellenségesnek tekintett irományok miatt népi demokratikus államrend ellen folytatólagosan elkövetett gyűlöletre izgatásban találták bűnösnek. Ezért, továbbá egyéb (köztörvényes) bűncselekmény elkövetése miatt – az első fokon kiszabott három év és hat hónapot csökkentve – kettő év börtönbüntetést szabtak ki rá.⁴⁷

A Weidemann Károly elleni eljárás kezdeti, rendőrségi szakasza sok hasonlóságot mutatott az ötvenes évek koncepciói eljárásaival. Az 1956 előtti gyakorlatnak megfelelően például Erdős Béla vizsgáló elkészítette a vádiratot is, amelyet a „hivatalos” vádirat híven követett, bizonyos szakaszokat szó szerint is átvéve abból.⁴⁸ Ujváry László és Harsányi Pál arról be-

⁴⁵ BFL XXV. 4. f. 9307/1962. 304–327. TB. II. 9307/1962/4. Jegyzőkönyv a Weidemann Károly elleni bűnügyben tartott zárt tárgyalásról, 1962. április 6. Uo. 328–343. TB. II. 9307/1962/5. Jegyzőkönyv a Weidemann Károly elleni bűnügyben tartott zárt tárgyalásról, 1962. április 9.

⁴⁶ BFL XXV. 4. f. 9307/1962. 349–360. TB. II. 9307/1962/6. Ítélet Weidemann Károly elleni bűnügyben, 1962. április 12.

⁴⁷ BFL XXV. 4. f. 9307/1962. 380–386. T. Bf. III. 28/1962/12. Ítélet a Weidemann Károly ellen indított bűnügyben, 1962. július 3.

⁴⁸ ÁBTL 3.1.9. V-147359/3. 194–198. Vádirat, 1962. január 19. Az ügyészégi iratok között megtalálható ennek kézzel javított, kiegészített változata, ami egyértelműen mutatja, hogy a hivatalos vádirat ennek átdolgozásával született meg: BFL XXV. 60. e. 04/1962. 2–6.

széltek, hogy 1961. tavaszi vallomásaikat a rendőrök kényszerítették ki.⁴⁹ (Az persze nem zárható ki, hogy mindez csak megmagyarázkodás volt a részükről.) Mindent egybevetve azonban a hatvanas évek elején már nem lehetett egy a Rákosi-korszakra emlékeztető koncepciók eljárást lefolytatni, legfőképpen azért nem, mert maga Weidemann nem vállalta a pártba befurakodott reakciós elem szerepét. És nem is tudták erre kényszeríteni, nincs jele ugyanis annak, hogy fizikai erőszak alkalmazásával próbálták volna beismerő vallomást kicsikarni tőle, fogdatársának „csak” arra panaszkodott, hogy kihallgatója durván viselkedett vele, és pofonnal is fenyegette.⁵⁰

A nyomozás sokkal inkább magán viseli az 1956-os forradalom leverését követő megtorlás fő jellemzőit. „Céltudatos, operatív és vizsgálati munkát kell folytatni annak érdekében, hogy dokumentumokkal bebizonyítsuk az imperialisták tevékenysége és az október 23-án kezdődött ellenforradalom közti szoros összefüggést. Különösen fontos bebizonyítani, az október 23-i tüntetés nem ösztönösen robbant ki, hanem azt előzőleg megszervezték” – szabták meg a forradalom leverése után újjászervezett politikai rendőrség egyik legfontosabb feladatát 1957 elején.⁵¹ A restaurálódó pártállami vezetés és titkosszolgálat meg volt róla győződve, hogy az „ellenforradalom” nem spontán módon, hanem az ellenséges erők aknamunkájának eredményeképpen robbant ki. A Weidemann-ügy arról tanúskodik, hogy a politikai rendőrség az FTC mérkőzésein (elsősorban a labdarúgó- és jégkorongmeccseken) kitört balhékat az „ellenforradalomhoz” hasonlóan interpretálta. A rendbontásokra nem úgy tekintettek, mint a „stadionbeli strukturális kényszerhelyzet” egy olyan variációjára, „amelynek során az adott ellenféllel szemben mélyen rögzült, szélsőségesen diszkriminatív identitáselemek lendülnek mozgásba”,⁵² hanem sokkal inkább a Ferencvárosban tömörült ellenséges erők előre kitervelt, megszervezett és a háttérből irányított akciójára.

Ezt a narratívát nem a Weidemann Károly elleni eljárás során előkerült bizonyítékok alapján alkotta meg a politikai rendőrség, az már Weidemann letartóztatása előtt készen állt. A hatóságok sem a megtorlás során birtokukba került információk alapján jutottak arra a következtetésre, hogy 1956-ban ellenforradalom zajlott Magyarországon, éppen fordítva, előbb megalkották az „ellenforradalom” történetét, amelybe belehelyezve értelmezhető, jelentéssel ruházhatták fel a büntetőeljárások során feltárt tényeket. Ez volt a helyzet ebben az esetben is. Láthattuk, hogy az 1959-es és 1960-as zavargásokat „Bakos Miklós” tartótisztje azonnal fasiszta provokációként interpretálta, nyilván azért, mert az értelmezéshez rendelkezésére állt egy előzetes történet, *imaginárius*, amelybe a történeteket bele tudta illeszteni. A politikai rendőrség minden igyekezte arra irányult, hogy ezt az előzetesen kialakított koncepciót alátámassza, inkább kisebb, mint nagyobb sikerrel. Gyakorlatilag csak Ujváry László vallomása illett bele a képbe, és sem a titkos, sem a nyílt nyomozás során nem sikerült olyan tényre bukkanni vagy konstruálni, amely megerősítette volna a sportoló által elmondottakat. Ennek köszönhetően aztán, a többi tanúvallomással összevetve, Ujváry elbeszélése már-már fantasztikusnak hat. Már ha valóban a saját elbeszélése-

⁴⁹ ÁBTL 3.1.2. M-34523/2. 282–284. „Bakos Miklós” ügynök jelentése, 1961. december 23. Uo. 287–288. „Bakos Miklós” ügynök jelentése, 1962. január 2. BFL XXV. 4. f. 9307/1962. 328–343. TB. II. 9307/1962/5. Jegyzőkönyv a Weidemann Károly elleni bűnügyben tartott zárt tárgyalásról, 1962. április 9. (Harsányi Pál vallomása.) ÁBTL 3.1.9. V-147359/3. 158. Szücs Lajos fogdaügynök jelentése, 1961. december 12.

⁵⁰ ÁBTL V-147395/3. 169–180. Szücs Lajos fogdaügynök jelentése, 1962. január 11.

⁵¹ MNL OL XIX-B-1-ai 28/a/1957. 7-321/1957. Jelentés a Politikai Nyomozó Főosztály 1956. november 8-tól 1957. február 1-ig végzett munkájáról és feladatairól, 1957. febr. 8.

⁵² Hadas Miklós – Karády Viktor: *Futball és társadalmi identitás*. Replika, 17–18. köt. (1995) 108.

ről van szó, és 1961 elején tett vallomása nem a politikai rendőrség képzelőtehetségének bizonyítéka.

Bár kevésbé látványos, de valamivel nagyobb sikert hozott a vizsgálat másik iránya: a sportmezőben természetesnek tekinthető jelenségeket kiszakították eredeti kontextusukból, és politikai mezőbe helyezve politikai tettként értelmezték azokat. Láthattuk, miként törekedtek arra, hogy a közös szurkolást ellenséges szervezkedéssé változtassák. (Nemcsak a nézőtéren, hanem a pályán történeteket is átértelmezték: Simon László jégkorongozótól megkérdezték, hogy az 1960. márciusi, Dózsa elleni meccsen, amely a bajnoki címről döntött, és ennek megfelelően igen durva játékot hozott, ki adott utasítást az ellenfél – a belügy csapata! – játékosai elleni szándékos szabálytalanságokra. Simon láthatóan nem értette a kérdést, és azt válaszolta, hogy senki sem utasította őket, ez egy kemény játék, ők kemény játékosok, akik mindent megtesznek a győzelemért. Ha esetleg valaki hibás, az csak az edzőjük lehetett, aki nem szólt rájuk.⁵³)

Miután a rendbontásokat előre megszervezett provokációknak tekintették, a nyomozók szervezett csoportokat kerestek a drukkerok között, de a lelátón együtt szurkolók a pályáról távozva eltűntek előlük, megfoghatatlanná váltak a számukra. Egyetlen kivétel a Baráti Kör volt. Minden bizonnyal ez magyarázza, hogy miért került az 1959-ben és 1960-ban történt tüntetések miatt indított nyomozás középpontjába az 1958-ban feloszlott szurkolói szervezet. Pedig, mint láttuk, a nyomozást végzők is elismerték, hogy a Baráti Kör korábbi hangadói a nyílt rendőri intézkedések következtében a pálya közelébe sem merészkedtek. A B-közép felől nézve viszont érthetetlen volt, miként került a képbe Weidemann Károly, hiszen arról az állambiztonságnak tudnia kellett, hogy milyen volt a viszonyuk. Erről, ha más nem, „Bakos Miklós” fedőnéven maga Bauer tájékoztatta a BRFK politikai nyomozó szervét (amely az eljárás során mindvégig szorosan együttműködött a vizsgálati osztállyal).⁵⁴ 1960 nyarán például, amikor Onódy Lajos névtelen levelet akart íratni vele Weidemann Károly ellen, tartóztatja arra utasította ügynökét, „közölje Onódyval, hogy mivel közte és Weidemann között már régebbi keletű közismert nézeteltérés van”, nem vállalhatja a dolgot, mert azonnal ráterelődne a gyanú.⁵⁵ Ujváry vallomása azonban jobban illett az állambiztonság elképzelésébe, így amikor 1961 áprilisában „Bakos” utasításra felkereste Weidemannt (mondvacsinált ürüggyel segítséget kellett kérnie), és az rögtön saját ügyvédjéhez küldte, a tartótsit (ezúttal egy másik) ezt „érdekesnek” találta, mert „alátámasztja azt a feltevést, hogy közvetlen kapcsolata W-nak”.⁵⁶

Az egyik tanú még a bíróság előtt is hosszasan fejtegette, hogy Weidemann mennyire ellenséges volt a szurkolókkal szemben, szemétnak és trágyadombnak nevezte őket, a legtöbb nézőt vonzó labdarúgást pedig „szinte gyűlölte”. E mondat mellé (talán a másodfokú eljárás során) ceruzával valaki a következő, szarkasztikus megjegyzést írta: „Ez nagy baj és főbűn.”⁵⁷ Talán valóban az volt. A Fradi labdarúgó szakosztályát ugyanis az a széles kapcsolati hálóval rendelkező Onódy Lajos vezette, aki – mint láttuk – a politikai rendőrségen lévő ismerősét is felhasználva már 1960-ban lépéseket tett Weidemann eltávolítására. Lehetséges, hogy ennek az eredménye volt Weidemann 1961-es letartóztatása. A sors fintora,

⁵³ ÁBTL 3.1.9. V-147359/1. 125–128. Simon László tanúkihallgatási jegyzőkönyve, 1961. november 4.

⁵⁴ Lásd például a vallomásával megegyező jelentését: ÁBTL 3.1.2. M-34523/1. 458–459. „Bakos Miklós” ügynök jelentése, 1961. május 22.

⁵⁵ ÁBTL 3.1.2. M-34523/1. 59–60. „Bakos Miklós” ügynök jelentése, 1960. június 25.

⁵⁶ ÁBTL 3.1.2. M-34523/1. 404–406. „Bakos Miklós” ügynök jelentése, 1961. április 9.

⁵⁷ BFL XXV. 4. f. 9307/1962. 304–327. TB. II. 9307/1962/4. Jegyzőkönyv a Weidemann Károly elleni bűnügyben tartott zárt tárgyalásról, 1962. április 6. (Nagymarosi László vallomása.)

hogy pár évvel később Onódy is egy hasonló jellegű koncepció eljárás áldozatává vált.⁵⁸ A nyomozást végzők egyébként 1961 végén felvetették, hogy Onódy személyét is be lehetne vonni az ügybe, mert ő kezdeményezte, hogy az 1955-ös bécsi tornán a Kinizsi zöld-fehér mezben játsszon, illetve amikor a Baráti Kört kitiltották – ebben az összefüggésben meg sem említik, hogy éppen Weidemann tiltotta ki – az Üllői útról, helyet biztosított nekik a Baross kávéházban.⁵⁹

Bárhogy is volt, a politikai rendőrségen úgy látták, Weidemann – „fasiszta” előélete miatt – alkalmas a szervező és irányító szerepének a betöltésére. Ráadásul személye magyarázatot adhatott az állambiztonság kudarcaira is: hosszú ideig azért nem sikerült a rendbontások igazi felelőjét megtalálni, mert az a klubvezetésben és a pártban betöltött funkcióit használta fel üzemei fedezésére. Az eljárás során keletkezett szövegek ellenséggéént jelenítették meg: kispolgári származású, alkalmi munkákból élt, egy zsidó kereskedő strómanja volt, 1945 előtt jobboldali pártokhoz és szervezetekhez csatlakozott, fasiszta sajtótermékeket tartott a lakásán, ellenséges kijelentéseket tett stb. – ilyen háttérrel 1945-ben nem belépett, hanem befurakodott a kommunista pártba. (A nyomozást vezető Erdős Béla így jellemezte: „...fegyelmi magatartása ellen különösebb kifogás nem merült fel. Ügyével kapcsolatban a vizsgálat tartalma alatt mindvégig konokul tagadott, alattomos, kétszínű, gerinctelen embernek ismertük meg.”⁶⁰)

Azzal, hogy 1961-ben ellenséggé nyilvánították, életének minden korábbi mozzanata átértelmeződött és gyanússá vált a hatóságok szemében. Ennek jellemző példája az Ujváry Lászlóhoz intézett kérdés: vajon honnan tudhatott Weidemann a mérkőzések előtti fokozott rendőri készségről? A válasz szerint a klubvezetőnek sok barátja volt a rendőrségen, bárkitől kaphatott információt, már csak azért is, mert párttitkárként megbíztak benne.⁶¹ Az természetesen fel sem merülhetett, hogy a klub elnökhelyetteseként és párttitkárként hivatalból is tájékoztathatták a meccsek rendőri biztosításáról – ebben a történetben ő ellenség, a másik oldalon állt, így nem lehetett hivatalos kapcsolata a rendőrséggel.

Weidemann Károly – mondani sem kell – másképp jelenítette meg magát: hangsúlyozta, hogy apja a húszas évek elején tönkrement, és utána nem önálló iparosként, hanem segédként dolgozott, negligálta a jobboldali szervezetekhez fűződő kapcsolatát és így tovább. Elmondta, hogy a harmincas évektől tevékenykedett az FTC-ben, előbb ökölvívóként, majd segédedzőként. 1950-ben az ÉDOSZ sportosztályának politikai munkatársa lett (kiemelte, hogy annak vezetője, Száraz István hívására, aki ma a szakszervezet titkára). 1955-ben visszakérült a klubhoz (ahol már korábban párttitkár lett). Letartóztatásáig itt dolgozott mint ügyvezető, „lényegében az ÉDOSZ alkalmazottja” – tette hozzá.⁶² Weidemann tehát igyekezett eltávolítani magát a problémás FTC-től, és önmagát kommunista szakszervezeti funkcionáriusként jelenítette meg, aki nem az egyesületet képviselte a pártban, hanem a pártot az egyesületben.⁶³ Egyébként pár évvel korábban még ez volt személyének hivatalos olvasa-

⁵⁸ Tischler János: *Az Onódy-ügy, 1964*. In: „Hatvanas évek” Magyarországon. Tanulmányok. Szerk. Rainer M. János. Budapest, 2004. 239–271.

⁵⁹ ÁBTL 3.1.9. V-147359/3. 110–112. Jelentés Weidemann Károly (FTC) ügyében, 1961. december 9.

⁶⁰ ÁBTL 3.1.9. V-147359/2. Jellemzés, 1962. január 25.

⁶¹ ÁBTL 3.1.9. V-147359/3. 68–73. Jegyzőkönyv Ujváry László 4. kihallgatásáról, 1961. április 25.

⁶² ÁBTL 3.1.9. V-147359/1. 46–48. Jegyzőkönyv Weidemann Károly első kihallgatásáról, 1961. november 2.

⁶³ A hivatalos szövegekben elsikkad, hogy szakszervezeti alkalmazott volt, sőt az ügy lezárására tett 1962. január 11-i javaslat Weidemann életrajzában meg sem említi, hogy az ÉDOSZ-hoz került,

ta is. Amikor 1958 közepén a budapesti pártvezetés megerősítette ügyvezetői beosztásában, az erre vonatkozó előterjesztés úgy fogalmaz: „1945-től az FTC-ben dolgozott a Kommunista Párt képviselőjében”.⁶⁴ (Pár hónap múlva Weidemann Károlyt, bár a klub vezetésében maradt, felmentették az ügyvezetői funkcióból, és Bédi Jánost nevezték ki az FTC elnökének.⁶⁵)

Weidemann Károly – amennyire ez megállapítható – sohasem helyezte a Fradi érdekeit a párt érdekei elé. Azt több tanú is vallotta, hogy rossz sportvezető (*nota bene* rossz fradista)⁶⁶ volt, azt azonban szinte senki, hogy szemben állt volna a rendszerrel.⁶⁷ A politikai rendőrség – a pártvezetés jóváhagyásával – mégis a fradista szerepét osztotta rá, amit ő végképp nem értett. Nem véletlen, hogy a fogdában azt a megjegyzést tette, hogy „ő 9 évig párttitkár volt, és ő nem gondolta, hogy valaha idejut”.⁶⁸ Még letartóztatása után is bízott abban, hogy baráti kapcsolatai segítségével kiszabadul, december közepétől azonban már úgy látta, nem ússza meg büntetés nélkül.⁶⁹ Úgy tűnik, voltak még befolyásosabb emberek, akik a vesztét kívánták.

Azt természetesen sohasem fogjuk megtudni, hogy Weidemann Károly „valójában” milyen politikai meggyőződéssel rendelkezett 1945 előtt, és mennyire volt „őszinte” az 1945-ös belépése a kommunista pártba. Az ügyben felvett vallomások alapján mindenestre úgy tűnik, hogy – bár olykor vaskos tréfákat és alpári kijelentéseket engedett meg magának – jól játszotta a kommunista funkcionárius szerepét. Egy ideig még élhetett benne a fradista, aki például a bokszmeccseken felháborodott az igazságtalannak tartott bírói ítéleteken, de később jó apparatsikká vált, aki igyekezett a fentről érkező elvárásoknak mindenben megfelelni, és utálta a szurkolókat, mert csak problémát okoznak neki, amiért fentről esetleg dörgedelmeiben részesíthetik. Hogy milyen fradista volt Weidemann, jól mutatja, hogy elenezte az 1956-ban visszavett régi név és a zöld-fehér szín megtartását.⁷⁰

Abban semmi meglepő nincs, hogy az általa nem kedvelt (tanúként meghallgatott) szurkolók hasonló képet alakítottak ki róla: úgy tekintettek rá, mint egy hivatalnokra, aki a „hatalmat” képviseli az egyesület vezetésében. A B-közép többsége nem is ismerte őt, és ha tudták is, kiről van szó, akkor is a kommunista kádert látták benne. Ez a hozzáállás Weidemann letartóztatása után sem változott, amin nem lehet csodálkozni, hiszen az elle né folyó eljárás nem kapott nyilvánosságot. Információk hiányában aztán a szurkolók körében olyan híresztelések kaptak lábra, hogy az egész per színjáték volt, amelyet a Fradi

mintha megszakítás nélkül a Fradinál dolgozott volna. ÁBTL 1.6. II/8. monográfiák. 4/d. kötet. 113–116.

⁶⁴ BFL XXXV. 1.a. 4/27. ő. e. Javaslat, 1958. június 14.

⁶⁵ BFL XXXV. 1.a. 4/44. ő. e. Jegyzőkönyv az MSZMP Budapesti Végrehajtó Bizottsága üléséről, 1959. február 2.

⁶⁶ „Én szeretem az FTC-t, s igen fájt, hogy ilyen embert állítottak az élére” – mondta a bíróság előtt Nagymarosi László, aki szőgyellte, hogy „az FTC és Weidemann neve együtt kell, hogy elhangozzék”. BFL XXV. 4. f. 9307/1962. 304–327. TB. II. 9307/1962/4. Jegyzőkönyv a Weidemann Károly elleni bűnügyben tartott zárt tárgyalásról, 1962. április 6.

⁶⁷ Egy szurkoló (és ÉDOSZ-alkalmazott) így jellemezte: „Úgy ismertem meg, mint aki elvtárs, és szocialista szellemet visz bele az egész FTC működésébe.” ÁBTL 3.1.9. V-147359/2. 183–187. Eperjesi Ervin tanúkihallgatási jegyzőkönyve, 1961. december 15.

⁶⁸ ÁBTL 3.1.9. V-147359/3. 150–152. Szücs Lajos fogdaügynök jelentése, 1961. november 24.

⁶⁹ ÁBTL 3.1.9. V-147395/3. 169–180. Szücs Lajos fogdaügynök jelentése, 1962. január 11.

⁷⁰ ÁBTL 3.1.9. V-147395/3. 169–180. Szücs Lajos fogdaügynök jelentése, 1962. január 11. ÁBTL 3.1.9. V-147359/3. 68–73. Jegyzőkönyv Ujváry László 4. kihallgatásáról, 1961. április 25. ÁBTL 3.1.9. V-147359/1. 151–161. Ujváry László tanúkihallgatási jegyzőkönyve, 1961. november 18.

kompromittálásának és megszüntetésének a céljából rendeztek meg: „Az igazi cél, hogy bebizonyítsák, íme, ilyen emberek vannak az FTC-ben, és erre való hivatkozással felszámolják a klubot.” A színjátékban, állították, a vádlott is részt vett, a bírósági tárgyalás is azért volt zárt, „hogya ne lehessen észrevenni a »paklit«”.⁷¹

Weidemann Károly 1963. március 2-án feltételesen szabadult a tököli börtönből.⁷² Pár nap múlva „Bakos” összetalálkozott vele az Üllői úti pályán, ahol az beszámolt az ellene lefolytatott vizsgálatról (a jegyzőkönyvek visszadátumozásáról, ami a bírósági tárgyaláson derült ki, a tanúk viselkedéséről stb.). Weidemann elmondása szerint ötven napig magánzárkában volt, „ahol az egyedüllet borzalmát még egy állandóan égő ötszázás lámpa növelte”.⁷³ (Élménybeszámolója ellentmond vizsgálati anyagának, mely szerint folyamatosan fogdaügynökökkel figyelték meg.) Hónapokkal később viszont az FTC egyik birkózója nevetettségül újsgolta az ügynököknek, hogy „az öreg”, azaz Weidemann nem jár sehova, „úgy be van gyuladva”.⁷⁴ Meglehet, óvatossága túlzott volt, ugyanis személye ezek után már nem érdekelte a politikai rendőrséget.

*

1962 áprilisában, a Weidemann Károly elleni peren hozott elsőfokú ítélet megszületése után, az 1960. október 24-i határozat, illetve a decemberi intézkedési tervben foglaltak végrehajtásával a fővárosi pártvezetést megszüntnek nyilvánította az „FTC-problémát”. Ezt ez esetben is egy személycseré hitelesítette: április 19-én Bédi Jánost felmentették, és a klub új elnökévé Végh Aladárt nevezték ki.⁷⁵ Ugyanakkor a politikai rendőrség távolról sem látta megoldottnak a problémát. A Weidemann elleni nyomozást összefoglaló jelentés hangsúlyozta, hogy „még mindig jelentős számú ellenséges személy tevékenykedik FTC-szurkolóként különböző helyeken”, italboltokban, eszpresszókban, ahol a rendszer ellen izgatnak („mellékesen” azért megbeszélnek a sporteseményeket is).⁷⁶ Ezzel jelezték, hogy a hatóságoknak, mindenekelőtt természetesen az állambiztonságnak akad még dolga a Ferencváros körül. A BRFK állambiztonsági szervének feladatai között még 1963-ban is kiemelt helyen szerepelt a zöld-fehérek megfigyelése: „A fővárosban az FTC B-középpel összefüggésben megrendezésre kerülő, nagyobb tömegmozdulással járó rendezvényekkel kapcsolatban előzetes operatív felderítést végez az ellenséges elemek politikailag veszélyes vagy káros szándékainak, terveinek megállapítása céljából. Ezen szándékok, tervek megakadályozása érdekében preventív célból operatív és nyílt intézkedéseket hajt végre.”⁷⁷ Habár az ügyrend e pontja mellé kézzel valaki azt a megjegyzést írta, hogy a „sport nem csak az FTC”, a következő években a sport, különösen a futball területén végzett állambiztonsági munka túlnyomórészt továbbra is a ferencvárosi klubot vette célba.

És mintha a fradisták ki akarták volna érdemelni a kitüntetett figyelmet, a balhék a következő években sem maradtak el: 1963-ban a Dinamó Moszkva elleni meccsen szovjetellenes hangulatkeltésre került sor, míg 1964-ben a bajnoki címet ünnepelni kívánó tömeg csapott össze a rendőrökkel, és utcai tüntetésekre is sor került. Az előbbi pártügy lett, és

⁷¹ ÁBTL 3.1.2. M-34523/2. 419–420. „Bakos Miklós” ügynök jelentése, 1962. április 16.

⁷² BFL XXV. 4. f. 9307/1962. 413–414. Szolgálati jegy, 1963. március 2.

⁷³ ÁBTL 3.1.2. M-34523/3. 275. „Bakos Miklós” ügynök jelentése, 1963. március 26.

⁷⁴ ÁBTL 3.1.2. M-34523/3. 393–395. „Bakos Miklós” fn. ügynök jelentése, 1963. július 22.

⁷⁵ BFL XXXV. 1. a. 4. 87. ó. e. Feljegyzés, 1962. április 20. Uo. Tájékoztató, 1962. június 8.

⁷⁶ ÁBTL 1.6. II/8. monográfiák. 4/d. kötet. 121/a–121/i. Értékelő-összefoglaló jelentés Weidemann Károly ügyében, 1962. február 16.

⁷⁷ ÁBTL 1.12.2. 221-70/1963. A BRFK Politikai Osztály ügyrendje, 1963.

nemcsak kerületi,⁷⁸ hanem a legmagasabb szinten is foglalkoztak vele: a Politikai Bizottság megállapította, „hogy komoly politikai hiba volt a Dinamó–Ferencváros mérkőzés megrendezése”.⁷⁹ Az utóbbi esetben viszont a politikai vezetés már nem volt vevő a fővárosi rendőrség „pánikkeltési” kezdeményezésére, az eset kerületi szinten maradt, Végh Aladár klubelnöki pozícióját nem ingatta meg.⁸⁰ A politika hozzáállása lassan – a politikai rendőrségé még lassabban – változni kezdett.

TIBOR TAKÁCS

The Weidemann case, 1961. Sports, power and state security service in the early years of the Kádár-regime

On 2 November 1961, the vice president of Ferencváros Sports Club (FTC) and party secretary of the society, Károly Weidemann was arrested on suspicion of subversion of the democratic state order and other crimes. We will use the process to present how the political police treated FTC, which had been a symbol of opposition both for the fans (the “people”) and the authorities (the “power”) since the end of the 1940s. Though after 1956, the club could retain both the name and the club colors restored during the revolution, and it did not have to give up its best players either, the state authorities continued to regard Ferencváros as the meeting place of “reactionary” and “fascist” elements. The secret police suspected hostile political intent behind any expression of “fradista” identity, and regarded the scandals accompanying the matches as premeditated actions organized and secretly controlled by the enemy forces clustered around the sports society.

It was in the beginning of 1961, at the latest, when the secret police turned its attention to the person of Weidemann, after receiving intelligence of his presumptive “fascist” past and subversive statements. On the basis of these, they thought Weidemann must have played the role of organizer and leader. Moreover, his person could explain why the secret police had failed before to identify the man actually responsible for the disturbances, as Weidemann could use his position in the club leadership and in the party to cover up his doings. An open investigation was launched with the consent of the top party leadership, but it failed to yield the expected results. As they considered the disturbances premeditated provocations, the investigators were looking for organized groups among the fans, but they lost traces of the FTC supporters sitting together on the stand as soon as they left the stadium. The only organized group was the Circle of Fans, but Weidemann was on openly bad terms with them. The investigation was a total failure: not even did they manage to document the manifestations of subversive political intent by the fans of Ferencváros. Though the party leadership of the capital declared the “FTC problem” resolved in the April of 1962, this failure must have played a part in why FTC continued to remain in the focus of political police activity targeting sports and especially football even in the following years.

⁷⁸ BFL XXXV. 14. a. 4/173. ő. e. Jegyzőkönyv az MSZMP IX. kerületi Végrehajtó Bizottsága üléséről, 1963. szeptember 19.

⁷⁹ MNL OL M-KS 288. f. 5/310. ő. e. Jegyzőkönyv a Politikai Bizottság munkaértekezletéről, 1963. augusztus 13.

⁸⁰ BFL XXXV. 14. a. 4/205. ő. e. Jegyzőkönyv az MSZMP IX. kerületi Végrehajtó Bizottsága üléséről, 1964. november 26. Az eseményről lásd: Takács Tibor: *Van-e ok a pánikra? A Fradi, a politikai rendőrség és a sajtó az 1960-as évek elején*. Sic Itur Ad Astra, 62. sz. (2011) 243–256.